

De aai van het godenkind

door Cornel Bierens

Tien jaar oud moet ik zijn geweest toen mijn vader mij het verhaal van Ariadne vertelde. Haar naam kende ik al van het tijdschrift voor handwerken waar mijn moeder op geabonneerd was. Ik verheugde me altijd op de komst van het blad, vanwege het uitvouwbare vel met naaipatronen dat erbij zat. Uren kon ik turen naar het woud van kriskras door elkaar getekende lijnen, die allemaal een eigen, uit stippen en strepen samengesteld karakter hadden. Het was eind jaren vijftig, Jackson Pollock was al dood, zijn werk daarentegen nog lichtjaren van mij verwijderd. Maar toen ik een decennium later voor het eerst iets van hem te zien kreeg en ogenblikkelijk de georganiseerde chaos van zijn verfslierten en -druppels begreep, wist ik hoeveel ik te danken had aan mijn jeugdstudies van die vellen vol naaipatronen.

Soms mocht ik van mijn moeder een patroon dat zij ging gebruiken ‘uitraderen’, zoals ze dat noemde. Door met een tandwielletje waar een handvat aan zat een bepaalde lijn helemaal af te lopen, bracht ik het gewenste patroon over op het patroonpapier. Een verantwoordelijk werkje waar ik me tot het uiterste op concentreerde.

Ook op andere manieren betrok ze mij bij haar naai- en breiwerk. Hoe dikwijls heb ik niet tegenover haar gezeten met een streng wol om mijn opgestoken polsen, zodat zij van de streng een bol kon maken. Mijn vader kwam er ook weleens bij zitten, en op een keer vertelde hij hoe het precies zat met die Ariadne. Hij vergeleek de mythe met het sprookje van Hans en Grietje. Zoals Hans kiezelsteentjes strooide om in het grote bos de weg naar huis terug te vinden, zo gebruikte Theseus, nadat hij middenin het doolhof de monsterlijke stiermens had gedood, Ariadnes draad om weer naar buiten te komen.

‘Het grote verschil was,’ voegde mijn vader er nog aan toe, ‘dat Hans en Grietje kinderen van arme mensen waren en Theseus en Ariadne godenkinderen. Dat hoor je ook wel aan die namen.’

‘Hoe zien godenkinderen eruit?’ vroeg ik.

‘Bovenmenselijk,’ zei hij, alsof dat me veel verder bracht.

‘Was de draad van Ariadne bruin?’ vroeg ik even later, mijn ogen gericht op de draad die van mijn handen naar die van mijn moeder liep. En weer kreeg ik een onbevredigend antwoord.

‘Nee, hij had geen kleur. Je moet rekenen, de Grieken die het verhaal optekenden waren schrijvers, geen schilders. Het ging hun alleen om het idee van een draad, de kleur was niet belangrijk.’

Terwijl mijn vader het woord voerde was mijn moeder alvast begonnen met het opzetten van de steken, beurtelings tellend met haar wijsvinger langs de breinaald en spiekend in haar handwerkblad. Als dit begin eenmaal was gemaakt kwam er na verloop van tijd bijna ongemerkt een trui uit, deze keer dus een bruine, een kabeltrui. Hij zat zo lekker dat ik hem alleen ’s nachts nog uitdeed.

Ik had de trui ook aan toen ik later in dat jaar, op een zaterdagmiddag, een bezoek bracht aan het ouderlijk huis van Gerard van den Hoogen. Hij was een bijlesleerling van mijn vader, ruim in de middelbare schoolleeftijd en dus al door en door vertrouwd met een grotere wereld die voor mij nog toekomstmuziek was. Ik zat nog volop in mijn privé-domein vol constructiespeelgoed. Toch was er contact tussen ons ontstaan doordat Gerard na de les altijd even kwam kijken wat ik nu weer aan het maken was. Steevast begroette hij me dan met de woorden: ‘Hoe gaat het met onze uitvinder?’

Op die zaterdag was ik voor het eerst bij hem thuis. Eerst waren we in de tuin, hij sleepte uit het schuurtje allerlei spullen aan, een fietswiel herinner ik me, houtblokken, een soort scheepsschroef en nog zo het een en ander. Ik voelde me niet helemaal op mijn gemak, het leek of hij een kunststukje van mij verwachtte. Alsof ik, als je mij maar wat rommel gaf, daar wel even iets interessants van zou maken. Gelukkig begreep hij al gauw dat onze uitvinder niet erg in de stemming was, en hij stelde voor naar binnen te gaan.

Iets uitvinden doe je nu eenmaal niet op commando. Meestal komt het onverwacht en het is altijd iets anders dan waar je naar op zoek was.

In de keuken kregen we van Gerards moeder thee met zelfgebakken appeltaart. Hij droeg alles naar de huiskamer op een dienblad, dat hij op de eettafel zette. Hij wreef in zijn handen, schoof een stoel voor mij achteruit en nodigde me uit te gaan zitten.

We zaten al een poosje wat verlegen tegenover elkaar toen zijn oudere zus de kamer binnenkwam. Ze was gekleed in een ochtendjas en droeg een handdoek op haar hoofd in de vorm van een tulband. Gerard stelde mij met allerlei ophemelende woorden

aan haar voor, waarop zij glimlachend in het voorste gedeelte van de kamer bij de haard ging zitten en haar teennagels begon te knippen.

Ik kon mijn ogen niet van haar afhouden. Terwijl ze haar benen een voor een en in hun volle lengte uit haar ochtendjas stak, bleef de taart als droge klei in mijn keel steken. De thee waarmee ik hem weg probeerde te spoelen verhitte mijn lichaam van boven tot onder. Ik trok mijn trui uit en hing hem over de stoel naast mij. In mijn leven was ik al heel wat meisjes en moeders en tantes tegengekomen, maar een vrouw als deze, dat was - nee, ik wist niet wat me overkwam. Het was groter dan alles wat ik ooit gevoeld had en het enige woord dat in me opkwam was *bovenmenselijk*. Ik was bloednerveus, maar niet alleen dat, ik voelde ook kracht en bezitsdrang. Ik stelde me voor dat zij daar helemaal alleen voor mij was gekomen en beloofde mezelf alles te doen om dit tot in lengte van dagen te laten duren. Als het moest zou ik een monster vermoorden.

In werkelijkheid heeft de scène misschien nog geen minuut geduurd, maar voor Gerard was het lang genoeg om ongemerkt de kamer uit te komen. Op hetzelfde moment dat ik ontdekte dat hij er niet meer was, zag ik zijn zus op me af komen met vuurrood gelakte nagels, haar gespreide vingers wapperend in de lucht. Ze draalde wat bij de hoek van de tafel, blies nog wat naar haar vingertoppen, zag toen mijn trui over de stoel hangen en gaf er een zachte aai over.

‘Dag uitvinder,’ zei ze alleen maar, en weg was ze.

Daar zat ik alleen in die wildvreemde kamer, ik wist niet hoe gauw ik weg moest komen. Maar toen ik mijn trui wilde pakken zag ik dat precies op de plek die door de vrouwenhand gestreeld was, het bruin verbleekt was. Midden op de borstpartij tekende zich een vuilgele vlek af in de vorm van een halve maan, die ik daar beslist niet eerder had gezien. Ik kon mijn ogen niet geloven.

Ik fietste zo hard mogelijk naar huis, onderweg van tijd tot tijd onder mijn jas kijkend of de halve maan er nog zat. Hij zat er nog steeds en dat bleef zo, maar uit angst dat hij onverhoeds toch weer zou verdwijnen durfde ik in de dagen daarna de trui niet meer aan te trekken. Dat ging mijn moeder opvallen en op haar vraag wist ik niets anders te doen dan haar de wonderbaarlijke kleurverandering te laten zien.

Zij was even verbaasd als ikzelf en vroeg wat ik met de trui had uitgespookt. ‘Helemaal niks!’ antwoordde ik naar waarheid.

De hele familie kwam erbij en iedereen vond het een interessant geval. Er werd een onderzoekscommissie gevormd, die uiteindelijk tot een harde wetenschappelijke conclusie kwam. Hoe was die maan op mijn trui gaan schijnen? Doordat ik 's avonds bij het afdrogen van de vaat, een van mijn vaste huishoudelijke taken, de natte borden tussen mijn linkerhand en mijn borst klemde alvorens de theedoek erop los te laten. De Lodoline die het afwaswater soppig moest maken, had stiekem ook het bruin van de trui uitgebeten.

Een bedroevende bevinding die ik nooit heb onderschreven. Als hij al waar was, en het dus om een langzaam voortschrijdend proces zou zijn gegaan, hoe was dan het vreemde feit te verklaren dat niemand die vlek op mijn borst ooit eerder had opgemerkt? Een raadsel dat altijd in de lucht is blijven zweven.

Ik ben er altijd van overtuigd gebleven dat er soms een vrouwenhand nodig is om iets zichtbaar te maken, zoals ik ook altijd ben blijven geloven dat de draad van Ariadne alleen maar vuilgeel van kleur kan zijn.

En zie, een eeuwigheid later, nu de bewijzen niets meer bewijzen, ontdek ik dat de schilder Henri Fantin-Latour al aan het eind van de 19de eeuw een enorme kluwen draad van precies de goede kleur in de bovenmenselijke vrouwenhand legde. Een wonder! Hoe langer ik naar deze *Ariadne auf Naxos* kijk, hoe mooier het geel wordt en hoe meer de hele bovenmenselijke vrouw uit draad blijkt te zijn opgetrokken - tot er van haar niets meer overblijft dan een prachtig georganiseerde chaos van louter slierten en strepen.

O Pollock!

Gepubliceerd in *De Revisor*, 2003 nr. 1

Afbeelding: Henri Fantin-Latour, *Ariadne auf Naxos (Méditation)*

